

HOE HET GROEIDE TUSSCHEN MAAS EN WAAL Een bezoek aan de Weesinrichting te Neerbosch

't WAS OP EEN MOOIEN, ZONNIGEN voorjaarsdag in Mei, dat ik aan 't vriendelijk verzoek om eens een reportagetocht te maken naar de bekende weesinrichting, gehoor gaf.

De Betuwe stond als een wit gesluisde bruid, in weelderigen bloesemtooi, de rustieke boerderijen lagen verscholen achter een overvloed van zachte rose kleuren, en de vette koeien waadden in den kniehoogen rijkdom van malsch en scheutig bebloemd gras.

Johannes van 't Lindenhout

Na den trein tot Nijmegen moest een taxi de verdere verbinding tot stand brengen; ik had deze reis al eerder gedaan, op een guren, regenachtigen dag in Maart, toen 't kale weiland te kleumen lag onder de ongenadige windvlagen, en die kleine „nederzetting” daar tusschen Maas en Waal,

achter den eentonigen, vlakken kanaaldijk mij eenzaam en onherbergzaam leek.

Maar nu was dat alles anders.

De zoo schaarsche zon had in die paar maanden wonderen gedaan, en de lange oprijlaan van een kleumig-kale boomen-rij in een vorstelijke intree omgetooverd. En aan 't eind daarvan, achter 't warme bladerdak, duikt dan ineens heel dat groote, forsche gebouwen-complex op, met op den vluchtheuvel, 't geheel beheerschend en beschermend, als een kloekhen haar kuikens, de kerk.

In den tuin van het moederhuis, waar de allerkleinste weesjes van enkele maanden oud, tot zeven jaar toe, verzorgd worden, staat het borstbeeld van den weezenvader Johannes van 't Lindenhout, en als een symbool van zijn werk, spelen een paar kinderen in 't gazon daarvoor hun vroolijk spel...

Wie Neerbosch zegt, zegt ook Van 't Lindenhout, de man, die met meedoogen bewogen voor de ouderlooze kinderen, die vaak op de ergerlijkste wijze door hun pleegouders, (die tegen een jaarlijksche vergoeding van de diaconieën, als in den slaventijd, heer en meester over hen waren,) geëxploiteerd werden, niet rustte voor hij iets voor hen doen kon.

Biddend, is hij heel klein begonnen in Nijmegen, waar hij zich na zijn bekeering in de zestiger jaren vestigde.

Na veel gebeds besloot hij met zijn vrouw, de leegstaande kamers van hun te groote huis voor weeskinderen in te richten. Ds Kluin, de tegenwoordige directeur van Neerbosch, vertelt dat zoo boeiend in zijn boekje over de weesinrichting.

Al spoedig bleek zijn huis te klein, en kreeg hij meer aanvragen om plaatsing dan waaraan hij voldoen kon.

Van 't Lindenhout had trouwens, eenmaal begonnen, veel grootsche idealen.

Geïnspireerd door 't voorbeeld van den bekenden Francke, die in 't laatst der 17e eeuw te Halle reeds een groot weeshuis oprichtte, droomde ook hij van een eigen

Plein met muziektent (op den achtergrond de kapel)

ideale inrichting, — hoe onmogelijk het ook leek dat te verwezenlijken, daar de middelen hem ontbraken.

Maar er zijn in 't leven van Van 't Lindenhout, die als zoon van 't reveil, dicht bij zijn God leefde, vele treffende voorbeelden van gebedsverhooring geweest, en telkens weer werd een deel van zijn vurige wenschen op 't onverwachtst vervuld.

Een boerenplaats „onder Neerbosch gelegen” komt onder den hamer, en een broeder deelt Van 't Lindenhout mede, dat hij en zijn vrouw „voor den Heere besloten hebben” hem daarover voor een groot deel de beschikking te geven, voor zijn weezen.

In Mei 1867 kwam het eerste huis, door ongedachte milde giften bijeengebracht, reeds gereed, dat door 34 meisjes betrokken werd; hetzelfde jaar nog werd het jongenshuis in gebruik genomen: werkplaatsen, boerderij, het moederhuis, een onderwijzerswoning, en ten laatste het woonhuis voor Van 't Lindenhout zelf, voltooiden de eerste kern van het huidige massale complex.

Geloof niet, dat dit alles zoo gemakkelijk tot stand kwam, als ik het hier neerschrijf. Groot waren de zorgen, en vaak moest letterlijk van den eenen dag in den anderen geleefd worden. Alleen zijn onwankelbaar geloofsvertrouwen en de moedige hulp van zijn vrouw, die hem in alles onvermoeid terzijde stond, bewaarden Van 't Lindenhout ervoor den moed soms te verliezen, en deden hem zijn idealen behouden, om deze stichting nog verder uit te bouwen, te vergrooten en te vervolmaken.

Ter wille van een betere vakopleiding der jongens, die in 't begin bij verschillende patroons in Nijmegen te werk gesteld waren, werden geleidelijk allerlei eigen werkplaatsen te Neerbosch gevestigd.

Dit treft ons telkens weer in de geschiedenis van Neerbosch: de zoo zeldzame, praktische, zakelijke en

Dominee en Mevrouw Kluin

voor zijn tijd vooruitstrevenden blik van Van 't Lindenhout, die tegelijkertijd toch ook zoo'n pracht-idealist was.

Zijn eerste gebouwen staan er nog, zijn nog in gebruik, en kunnen zelfs nu, met onze voortgeschreden begrippen over hygiëne en paedagogiek aan hun doel beantwoorden.

In de zeventiger jaren zag hij reeds het groote belang van sport en lichaamsvoefening, wat bij vele, langzamer denkenden in onzen tijd nog maar al te vaak gemist wordt. Hij was al voor gezonde co-educatie, was wars van uniformiteit, en bracht het beginsel „licht en lucht” in praktijk.

Mijn vriendelijke geleider, de zangleeraar, de heer De Vries, wees me er telkens weer op, hoe zeldzaam-vooruitzienden blik de stichter had, hoe ver hij zijn tijd vooruit was in menig opzicht.

Geen gebouw grenst aan het andere: er moest frissche lucht en zon zijn.

Zijn pupillen moesten afleiding hebben, muziek en zang; jongens „waar wat in zat” werden in zijn tijd al opgeleid voor onderwijzer. Een enkele bracht het tot predikant, of veearts.

Zelfs bij den bouw van het door hem zoo hartstochtelijk begeerde kerkje — ik mag wel zeggen kerk, want er zijn 900 plaatsen — verliet hem niet zijn zakelijke kijk op de dingen.

Het werd op 't hoogste punt, op een vluchtheuvel gebouwd, en zóó ingericht, dat het een toevlucht voor allen kon zijn, in geval van watersnooden, die toen het tusschen-Maas-en-Waalsche vaak teisterden. De consistorie werd zoo gebouwd, dat ze makkelijk tot keuken ingericht kon worden, terwijl onder de kerk pakhuizen voor aardappels en ander proviand gemaakt werden.

Er zijn maar weinig voorbeelden van een dergelijke gezonde karakter-combinatie, en maar zelden vindt men zoo harmonisch een ontroerend teer idealisme aan een degelijke zakelijkheid gepaard.

Van 't Lindenhout was nog lang niet tevreden. Voortdurend nieuwe plannen, voortdurende uitbreiding.

Met het aantal kinderen, groeide ook de belangstelling van Christelijk Nederland; „het werk nietig en in nederigheid begonnen, werd rijk gezegend.”

Omstreeks 1890 klom het aantal weezen tot 1100!

Zoo was het daar gegroeid tusschen Maas en Waal.

Het zou schoon geweest zijn, indien „Vader Van 't Lindenhout” op dat hoogtepunt van groei en roem afscheid van zijn werk had mogen nemen. Het liep anders uit; hij had eerst nog een diepe vernedering te ondergaan, en een onverdiend harde leerschool te doorloopen.

Het aantal weezen was te groot geworden en de zorg hierover groeide de leiding boven 't hoofd. Niet alleen bleek de administratie ontoereikend voor zulk een groot geheel, maar ook allerlei andere misstanden, tengevolge van een tekort aan toezicht en helpend personeel, ontstonden. 't Kwam tot een pijnlijk proces, kinderen werden teruggenomen, en het einde van Neerbosch scheen nabij.

En in plaats van roem en eer, oogstte Van 't Lindenhout, wiens persoon op 't onbeschaamdst en grofst met het misschien gebrekkige werk daar vereenzelvigd werd, slechts smaad en hoon. En op dát moment, na en tijdens deze zware beproeving, moest de stichter afscheid nemen van zijn levenswerk.

Zijn naam is later weer in eer hersteld, zijn borstbeeld, bij het 50-jarig bestaan der stichting door oud-weezen aangeboden, en in den tuin van het moederhuis geplaatst, is daar het tastbaar bewijs van.

Men begrijpt hoe moeilijk de taak van zijn opvolger,

Ds Schrijver, werd. Maar deze slaagde er schitterend in, den naam van Neerbosch weer van zijn ongunstigen klank te bevrijden, het finantieel evenwicht te herstellen, en dank zij een prachtige nationale collecte, die een ton opbracht, — bewijs van hernieuwde liefde en vertrouwen — vele uitbreidingen en restauraties tot stand te brengen, en het weezenschap veilig door de moeilijke mobilisatiejaren heen te sturen.

En de tegenwoordige directeur, Ds M. Kluin, gaat onvermoeid met liefde en toewijding verder in zijn voetspoor.

Hij verstaat de eischen van onzen tijd, en is er in geslaagd dit weeshuis te maken tot een modelinrichting, een gaaf, bloeiend en harmonisch dorp op zichzelf, waardoor ik u in m'n volgend artikel eens hoop rond te leiden.

G. J. P.

TER BEVORDERING VAN BIJBELKENNIS

DAVID ROODACHTIG

Hij (David) nu was roodachtig...
1 Sam. 16 : 12

SOMMIGEN MEENEN, DAT DIT ROODACHTIG slaat op de kleur van Davids haar. Rood haar gold in het Oosten als zeer schoon; de gewone kleur was er zwart.

Waarschijnlijk is dit echter onjuist. Niet Davids haar, maar zijn gelaatskleur is roodachtig geweest. Dit is af te leiden uit 1 Sam. 19 : 13, waar verhaald wordt, hoe Michal een beeld in bed legt, en het hoofd daarvan bedekt met een geitenvel, om Sauls soldaten te misleiden. Nu hebben geiten nooit een roode vacht, zoodat, wanneer David deze haarkleur gehad had, het door Michal gebezigde middel niet doeltreffend geweest zou zijn.

S.

Foto Ö. v. W.

Meisjes uit Kitzbühel in Tirol.